

У
Н. 65

НИЗАМИ КӨНЧӨВИ

Харэзм
көзәлинин
некајәти

НИЗАМИ КӘНЧӘВИ

Харәзм
көзәлинин
һекајәти

У
Н. 65

фр. 2015

Мәчб. җусхә

Фирдуси Келерик әрине
Азәрбајҗан Республикасы
УШАГ КИТАПХАНАСЫ
Кин. № 56314

КӘНЧЛИК
БАКЫ
1984

Б ӘҲРАМ шаһ чәмәнләрин рәнки кими ал-јашыла чалан либасыны кејиниб јашыл рәнкли сарајын јашыл күбәзинә кәлди. Дүшәнбә күнү сәрвбојлу Харәзм көзәли Назпәри шаһын гаршысында еһтирамла баш әјәрәк өз ширин һекајәтинә башлады:

— Дејирләр ки, Рум елиндә чәсур, хошхасијјәтли, ағыллы бир чаван варды. Бишр адлы бу чаван күнләрин бир күнүндә јолдан кечәркән ипәк чадраја бүрүнмүш бир көзәлә раст кәлди. Күләк көзәлин дувағыны үзүндән кәтүрдү. Елә бил ки, сүд кими ағаппаг, күмүшү әј гара булудларын архасындан бојланды. Кө-

зәлин јанаглары санки кәклик га-
ны илә јујулмушду. Додаглары
гөнчәнин ләчәји кими инчә вә зә-
риф иди. Шәһла көзләринин сүз-
күнлүјү, гыврым сачлары, гара
халы Бишрин үрәјиндә исти-илыг
дујғулар ојатды.

Ај өтдү, ил доланды, күнләрин
бир күнү Бишр јол совгаты көтү-
рүб зијарәтә кетди. О, зијарәтдән
гајыданда јолда Мәлиһ адлы бир
чаванла растлашды. Таныш олду-
лар, кәлмә кәсдиләр.

Үздә меһрибан вә гылыглы ол-
са да, дахилән чиркин вә һижлә-
кәр олан Мәлиһ јол узуну дејир-
ди:

— Јерин, көјүн бүтүн сирләри
мәнә бәллидир. Инсанларын дү-
шүндүкләрини мән габагчадан би-
лирәм. Әлли ил бундан сонра ки-
мин башына нә иш кәләчәксә, ону
индидән хәбәр верә билирәм.
Дүнјада нә гәдәр хәзинә варса,
онун тилсимли гапысыны ачмағы
бачарырам.

Јәл боју Мәлиһин өзүнү өјмәси-
нә биртәһәр дөзән Бишрин ба-
хышлары үфүгә зилләнмишди. Уч-
суз-бучагсыз сәһра исә узаныб
кедирди. Онлар сусузлугдан гов-
рула-говрула аз кедиб, үз кедиб
ахырда голлу-будаглы бир ағача
раст кәлдиләр. Ағачын дибиндә
күп басдырылмышды. Ичи дә ши-
рин су илә долу иди.

Мәлиһ Бишрдән сорушду:

— Билмирсән нијә бу күпү ағ-
зыначан торпаға басдырыблар?

— Јәгин ки, һансы бир нәчиб
инсанса еһсан вә саваб үчүн
едиб, — дејә Бишр чаваб верди.

Мәлиһ Бишри әлә салараг күлә-
күлә деди:

— Бу дүзүн ортасында башгасы
үчүн ким һавајы әзаб-әзијјәт чә-
кәр? Бура овалыгдыр. Јәгин ки,
овчулар күпә су долдуруб һеј-
ванлары тәләјә салмаг истәјир-
ләр.

Онлар сујун ғырағында сүфрә
ачыб, бардаш гурдулар. Чәрәк
једиләр, судан ичиб, «охај» деди-
ләр.

Мәлиһ күпү сындырмаг нијјәти
илә Бишри кәнара чәкәрәк деди:

— Чохдандыр, сәфәрдәјәм. Бу
тәмиз суда јујунуб, чиммәк истә-
јирәм. Чимәндән сонра да күпү

сындырачам ки, һејванлар да
тәһдүкәдән гуртарсынлар.

Бишр күпү сындырмаг истәјән
Мәлиһи фикриндән дашындырма-
ға чалышды:

— Бу сусуз сәһрада, сусузлуг-
дан јананда күпдән су ичиб се-
виндин. Сујуну ичдијин күпдә
чиммәк инсафдан дејил. һеч ким
сујуну ичдији гујуја түпүрмәз.
Бурдан јенә јолчулар кечәчәк, бу
су күпү һәлә чохларынын дадына
чатачаг.

Бишрин өјүд-нәсиһәтинә гулаг
асмајан Мәлиһ сојунуб палтарла-
рыны бир јерә јығды вә суја тул-
ланды. Сән демә, күпүн алты дә-

рин гују имиш. Мәлиһ чох әл-гол атдыса да өзүнү хиләс едә билмәди.

Бишр Мәлиһи чох кәзләди вә дарыхыб күпүн ичәрисинә баханда көрдү ки, ловға јолдашы суда боғулуб.

Бишр бәдбәхт Мәлиһи бөјүк чәтинликлә судан чыхарыб дәфн еләди. Сонра да онун гәриб мәзары үстүндә килејли-килејли деди:

— Еһ, заваллы, өзүнү һамыдан ағыллы саныб өјүнүрдүн. Ағын-камалын бу идими? Өзүнү һамыдан һүнәрли билирдин. Мәјәр һүнәрли белә олур? Әлли ил бундан габағы көрүрдүн, бәс бирчә ан сонра башына кәлән бәладан нијә хәбәр тутмадын? Узаккөрәнлијин бу идими?

Бишр онун палтарларыны јығышдырды. Әммамәсини кәтүрдү. Бағламасыны галдыранда ичиндән бир кисә дүшдү. Кисәнин ичиндә нә көрсә јахшыдыр? Миндәнә Мисир гызылы. О, гызыл пуллары кисәјә гојуб боғчаны бағлады вә јола дүзәлиб бирбаш евләринә кәлди. Гоһум-гардашына баш чәкди. Сонра Мәлиһин ипәк чалмасыны кәтүрүб онун евини сорагламаға башлады. Сораглаша-сораглаша кәлиб Мәлиһин имарәтини тапды. Гапыны дөјдү. Гонағы јашмағлы бир гадын гаршылады. Бу гадын Мәлиһин дул галан арвады иди. Бишр әманәти дул гадына вериб әһвалаты олдуғу кими данышды.

Гадын әманәти јохлајыб көрдү ки, Бишр һеч нәјә әл вурмајыб.

Гонағын нәчиб вә е'тибарлы адам олдуғуна үрәкдән инанды. Сонра үзүнү Бишрә тутуб миннәтдарлығла деди:

— Сән нечә аличәнаб, мәрдинсансан! Јахшыларын јахшысысан, сән еләдијин мәрдлији бәлкә һеч о еләмәзди. Сән дөздүјүн әзаба о дөзмәзди. Онун залымлығы, мәрдимазарлығы һамыны бездирмишди. Әлиндән һамы маһна кәлмишди — киши дә, гадын

да, гоча да, чаван да... Мәнә өм-
рү боју күн вериб, ишыг вермә-
јиб. Санки мән көврәк бир булуд
идим, о исә сәрт күләкди. Аман-
сыз шимшәк кими гылынч чәкиб
мәни дилим-дилим доғрајарды.

Бу сөzlәри дејиб дул гадын
үзүндән өрпәји көтүрдү. Онун ај
чамалы, сүзкүн шәхла көзләри,
гара халы Бишри һејрәтә кәтир-
ди. Бир заман јолда растына чы-
хан, күләк дувағыны үзүндән
ачанда шәхла көзләри, гара халы,
күл чамалы илә Бишри ешгә са-
лан һәммин көзәли таныды. Тале
она бу көрүшү нечә дә өз вах-
тында гисмәт еләмишди. Бишр
көзләринә инанмады. Сонра өзү-
нү әлә алараг чохдан һәсрәти илә
јашадығы көзәлә үзүнү тутуб де-
ди:

— Еј мәләк, бу чохданкы сев-
дадыр, чохданкы һәсрәтдир. Күн-
ләрин бириндә јолда сәнә раст
кәләндә күләк өрпәјини үзүндән
көтүрдү, бир көнүлдән мин көнү-
лә вурулдум сәнә. Пәрванә кими
одуна јандым. Даим хәјалынла
јашадым. Дәрдим кимсәјә ача
билмәдим. Инди талејимдән дүн-
јаларча разыјам, биз јенә көрүш-
дүк.

Дул гадын Бишрин ону гәлбән
севдијинә инанды. Онлар ел аде-
ти илә кәбин кәсдириб, хошбәхт
һәјат сүрмәјә башладылар. Биш-
рин вүсалына говушдуғу бу көзәл
гадын јашыл палтар кејиниб ја-
шыл сәрвә дөндү, онун өмрүнә
јашыл-јашыл нәғмәләр кәтирди.

Јашыл либаслы Харәзм көзәли-
нин һекајәти бурада сона јетди.

Бəһрам шаһ јашыл рəнкин кəзəl
ələмəтлəri һаггында дүшүнчələ-
рə далды.

Јашыл сərвин боју учалыг, улулуг тимсалыдыр.
Јашыл рəнк чəмəнлəрин вə орманларын јарашыгыдыр.
Јашыл либас кəзəллəрин чазибəдарлыгыны даһа да
артырыр.

Јашыллыг тəбиəтин тəрəвəти, ојанышыдыр.
Јашыллыг кəзə ишыг, кəнүлə фəрəһ кəтирир.
Јашыллыг сағламлыгдыр, һəјатдыр.

Кридунае] Кечерли эдир
Лаврб. Демлет Республика
Ушлаг Ишарканаста

56314

Низами Гянджеви
СКАЗКА ХОРЕЗМСКОЙ КРАСАВИЦЫ
По мотивам «Хамсы»
(На азербайджанском языке)

Фарс дилиндэн тəрчүмə едəни
вə ушағлар үчүн ишлəјəни
Аббасəли Саровлу

Редактору Зүлфүгар Шаһсəвəнли. Бəди редактору Н. Рəһимов.
Техники редактору Н. Сүлєјманов. Корректору К. Тапдыгова
ИБ № 1418.

Јығылмаға верилмиш 15.06.84. Чапа имзаланмыш 16.08.84
Кағыз форматы 60X90¹/₈

Офсет кағызы. Эдəби гарнитур. Офсет үсулу илə. Шəрти ч/в 2.
Рəнкли шəрти ч./в. 12. Учот нəшр/в. 2,0. Тиражы 50000.
Сифариш № 5505. Гимəти 15 гəп.

Азербайчан ССР Дəвлəт Нəшријат Полиграфија вə Китаб Тичарəти
Ишлəri Комитəsi

«Кəнчлик» нəшријаты, Баку, һүсү һачыјев күчəsi, 4.
«Коммунист» нəшријатынын мəтбəəsi, Баку, Б. Авакјан күчəsi, 529.

Изд-во Гянджлик, Баку, ул. Г. Гаджиева, 4.
Типография изд-ва «Коммунист», Баку, ул. Б. Авакяна, 529.

